

két lelőhelyre bontottuk. Nem kizárt azonban, hogy egy településről lehet szó, némi idő- és térbeli eltolódással. A lelőhely intenzív, nagysága 292×70 m, É–D-i irányú.

Temető-tábla nyugat (KÖH 84179): A Temető-tábla Ny-i részén, a Poklondostól DK-re lévő területen, egy kiemelkedésen és közvetlen környékén számos kora bronzkori kerámiát, sok obszián pattintékot és néhány szép magkövet találtunk. A lelőhely intenzív, nagysága 200×100 m, É–D-i irányú.

Tolna-homok ÉK (KÖH 84175): A Tolna-homok (KÖH 51633) lelőhelytől ÉK-re, a Tolna-homok É-i részén, egy É–D-i gerincen, késő bronzkori, Árpád-kori és középkori települések nyomaira bukkantunk, valamint egy cseréppipa töredékét is begyűjtöttük. Sajátos, hogy az Árpád-kori és középkori falu maradványai a homokosabb felszínen sűrűsödtek. A lelőhely 439×122 m nagyságú, és É–D-i irányú.

Munkatársak: Bocz Péter régésztechnikus, Mester Andrea gyűjteménykezelő és Vizler Csaba ásatási rajzoló.

TOLDI ZOLTÁN

163. Nagykálló, Kis-Ludastói-dűlő (KÖH 62620)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) **Sza, N**

2012. április 25-én régészeti helyszínelést végeztünk a Nyagykálló, Ipari Park, (hrsz. 0617/49) helyen. A tervezett könnyűszerkezetes épülettől K-re, egy-egy 20×2 m-es szondázó árkot ástunk. Dr. Bálint Marianna (KÖH, Debrecen) előírásának megfelelően, a szondázó árkok ásását a többször bolygatott terület rétegtanának tisztázása, valamint a lehetséges régészeti objektumszint pontos meghatározása végett végeztük. A kiásott szelvényekben az alábbiakat állapítottuk meg: a területen 30–50 cm vastag, terített sárga homok található. Alatta kötött, sötét, agyagos réteg húzódik. Ennek vastagsága K felé nő (50–70/80 cm). A régészeti objektumok előkerülési szintje 80–120 cm között változik. K felé mélyül a terület. Az É-i árok K-i végénél, 2 É–D futású, kb. 60–70 cm széles árok szakaszt találtunk. A D-i árok K-i felében egy hasonló méretű árokszakra bukkantunk. Ezek alapján megállapítható, hogy az építési terület a korábbi ásatások során feltárt császárkori, késő népvándorlás kori település szélét jelölheti. A KÖH-el történt szóbeli egyeztetés alapján, és Bálint Marianna jóváhagyásával, a további kézi földmunkákra engedélyt adtunk, azonban a terület régészeti védettsége miatt további régészeti felügyelet szükséges. A régészeti helyszínelésen kint volt: Scholtz Róbert régész és Kiss László technikus.

2012. október 1-én, a fent nevezett helyszín K-i szélénél, É–D futású szikkasztó árkot és 2, K–Ny futású, keskeny vízelvezető árkot ástak ki. A vízelvezető É-i és D-i szélénél ásott 2 kis árok falában régészeti jelenséget nem észleltünk. A kiásott szikkasztó falában több régészeti objektum feltárását figyelte meg a helyszínen érkező Bocz Péter ásatási technikus. Ő értesítette a múzeumot. Az árok D-i felében 4 császárkori gödröt bontottunk ki. Kettő az árok K-i, 2 a Ny-i falában rajzolódott ki. A leletanyagban kézzel formált és korongolt kerámia dominál, de találtunk állatcsontot és patiscsöredékeket is. Minden objektum tartalmazott több-kevesebb leletet.

A régészeti objektumok geodéziai bemérését követően levontunk a területről. A további kézi földmunkákra engedélyt adtunk, azonban a terület régészeti védettsége miatt további régészeti felügyelet szükséges.

Munkatárs: Kiss László technikus.

SCHOLTZ RÓBERT

164. Nagytőke, Veker-part (KÖH 58062)

(Csongrád megye) **U, Sza, Kö, Kk**

2012. augusztus 12-én délután megkeresett Őze Péter, a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság természetvédelmi őre, hogy Nagytőke külterületén, a Kunszentmártoni út (45-ös sz. főútvonal) 13. km-énél, a Veker-ér magaspartján nagymértékű földmunkavégzés történt, és az itt található névtelen halom is elhordták. Még aznap Őze Péterrel magam is kimentem a helyszínre, hogy meggyőződjem a pusztítás mértékéről. A területen azonnal látszott, hogy jelentős kiterjedésű bolygatás történt, és hogy sűrű intenzitású lelőhelyről van szó.

Másnap, 2012. augusztus 13-án részletesebb megfigyeléseket tehettem. A terület a Veker magas partján helyezkedik el, azt 150–200 m hosszan és 50–60 m szélességben kíséri. A halom a lelőhely központi részén, annak legmagasabb pontján, az aszfaltút szélén állt, rajta egy fakereszttel (a halom elhordása után a feszületet az út szélére helyezték át). A földkitermelés legalább 3000–5000 m²-es felületen történt, de ha a magaspart alatti részt és a Veker-ér völgyét is beleszámítjuk, ahová a földet terítették, akkor még nagyobb területet érint a bolygatás. A pusztítás mértékét mutatja, hogy az úttal párhuzamosan elhelyezett optikai kábelt a munkagép több száz méter hosszan felszaggatta. A teljes termőréteget elhordták, helyenként 1,8 m-es vastagságban.

Az illegálisan lehumusztolt felszínen számos régészeti lelet hevert, melyek minden bizonnyal objektumokhoz köthetők. A kiszáradt felszínen a megfigyelés igen nehézkes volt, de 20–25 objektum így is biztosan látszott (főleg árkok, gödrök). Legnagyobb számban középső újkőkori (a szakálhádi csoporthoz tartozó) kerámiát találtam, de a Körös-kultúra, a római kor (szarmata) és a késő középkor edénytöredékeit is gyűjtöttem; a leleteket a Koszta József Múzeumnak adtam át. Figyelemre méltó a felszínen talált szórványleletek közül egy újkőkori idolláb-töredék. Érdekes még néhány középkori téglatöredék is (a lelőhely a középkori Tőke falu D-i peremén található). A halom a helyszíni szemle alapján az 1–1,2 m-es magasságot is elérhette. Teljesen elhordták, alapjai sem fölfedezhetők, és valószínűleg a központi temetkezés is megsemmisült. A halom alatt, korábbi járósínteken az újkőkori telep helyezkedik el, melynek objektumai a pusztítás során napvilágra kerültek.

A helyszíni szemlét követően a történeletről értesítettem a szentesi Koszta József Múzeumot, a szegedi Móra Ferenc Múzeumot, a területi Kulturális Örökségvédelmi Irodát is.

BEDE ÁDÁM

165. Napkor határa

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) **U, B, A, I**

A magyar–román gázvezeték Nyírgyulaj–Nyíregyháza szakasz rekonstrukciójához kapcsolódóan a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Múzeumok Igazgatósága által 2012. augusztus 13.–október 11. között végzett régészeti feltárások és megfigyelések részletes ismertetését lásd a Nyíregyháza határa részben.

Tövisek kátyú-dűlő, magyar–román gázvezeték 7. lh. (KÖH 91353): Feltárt terület 382 m², 9 kérdéses korú objektum.

Tövisek kátyú-dűlő Ny, magyar–román gázvezeték 6. lh. (KÖH 91357): Feltárt terület 513 m², 8 kérdéses korú objektum.

Zsombékos főfolyástól Ny-ra, magyar–román gázvezeték 9. lh. (KÖH 91363): Feltárt terület 934 m², 74 neolitikus, bronzkori és avar kori objektum.

ISTVÁNOVITS ESZTER